

Informatiebrief aan de Raad

106

Zaaknummer: Z/22/069816
Documentnummer: 328827
Datum: Dinsdag 13 december 2022
Onderwerp: Plan van aanpak bestrijding energiearmoede
Bijlage(n): Geen

Geachte leden van de Raad,

Op woensdag 12 oktober jl. heeft u de eerste raadsinformatiebrief over de aanpak bestrijding energiearmoede ontvangen. Hierin gaven wij aan dat u meer informatie over de aanpak zou ontvangen in de vorm van een plan van aanpak. Met deze brief geven wij u die informatie.

Het plan van aanpak

In dit plan van aanpak gaan we in op de doelstelling, doelgroep, aanpak, planning en budgetverdeling. De aanpak omvat vier verschillende sporen (A tot en met D), elk met verschillende deelactiviteiten. Bij alle sporen wordt er samengewerkt met relevante stakeholders.

De doelstelling van de aanpak is als volgt: *Het verlichten van acute financiële noodsituaties, het implementeren van energiebesparende voorzieningen en uitbrengen van energieadvies bij de doelgroep, wat zal leiden tot lager energieverbruik en daarmee mogelijk een lagere energierekening.*

Tijdens de uitvoering leert de projectgroep energiearmoede in de praktijk met onze partners, doen we ervaringen op met de doelgroep en passen we – indien nodig – de aanpak aan. Het plan van aanpak is daarom een levend document en kan periodiek worden aangepast op basis van nieuwe inzichten.

Doelgroep

Tijdens het opzetten van de aanpak is gebleken dat het lastig is de doelgroep duidelijk te definiëren en een precieze omvang en locaties vast te stellen. Daarom is er geen definitieve lijst met adressen van huishoudens in energiearmoede. Dit wordt mede veroorzaakt door het snel toenemen van de omvang van de doelgroep, maar ook omdat inzicht in specifieke situaties bij inwoners thuis ontbreekt. Om toch een beeld te kunnen krijgen van huishoudens waar energiearmoede mogelijk wel speelt, maken we gebruik van de volgende inzichten:

- Als er sprake is van een huurachterstand
- Als een huishouden leeft van een bijstandsuitkering
- Als een huishouden de energietoeslag heeft aangevraagd
- Als een huishouden in een schuldsaneringstraject zit
- Bij een vroegsignalering van een betalingsachterstand op de energierekening
- Indicatie aan de hand van de woningvoorraad: WOZ en E/F/G labels
- Huishoudens die gebruik maken van de Voedselbank
- Huishoudens die doorverwezen worden door andere huishoudens

Verbreiding van de aanpak

Vanuit het dorp is door actieve inwoners, fondsen en andere stakeholders aangegeven dat zij mogelijk een bijdrage willen leveren aan de aanpak, maar dat hiervoor wel coördinatie nodig is. De gemeente grijpt deze kans graag aan om een sterker en breed gedragen plan op te zetten. De gemeente neemt de coördinerende rol op zich en vormt een centraal punt, dat de aanpak coördineert en afstemt met stakeholders. Als spin in het web kan de gemeente zo de opzet borgen en de fundering leggen van de doorwerking van deze aanpak tot in de toekomst.

Inzichten verkregen vanuit gesprekken met stakeholders uit het dorp, externe (markt)partijen en intern overleg hebben ertoe geleid dat de aanpak enige verbreding heeft gekregen. Deze verbreding krijgt vorm in vier 'sporen', welke hieronder worden beschreven. Naast deze sporen bestaan nog verschillende regelingen die de gemeente al uitvoert, die inwoners in energiearmoede kunnen ondersteunen. Deze regelingen zijn beschreven in Bijlage 1 van de voorgaande raadsinformatiebrief 'aanpak bestrijding energiearmoede' d.d. 12 oktober 2022.

Aanpak

Spoor A: (Inkomens)ondersteuning huishoudens

Energietoeslag

Om mensen met lage inkomens snel te ondersteunen bij de stijging van de energieprijzen is door het ministerie van SZW de energietoeslag ontwikkeld. De gemeente Leidschendam-Voorburg voert de regeling uit voor de gemeente Wassenaar. Tot 9 november hebben 380 huishoudens in Wassenaar de toeslag op basis van ambtshalve uitbetaling automatisch ontvangen. Daarnaast zijn er 648 aanvragen binnengekomen, waarvan 325 aanvragen zijn toegekend en uitbetaald, 152 aanvragen zijn afgewezen, 22 aanvragen buiten behandeling zijn gesteld en 158 aanvragen staan nog open voor behandeling. Inwoners die hulp nodig hebben bij het aanvragen van de eenmalige energietoeslag kunnen een afspraak maken met de SMOW. Het Kabinet heeft extra budget beschikbaar gesteld voor de energietoeslag. Om hier een goede afweging in te kunnen maken, is het voor gemeenten belangrijk om inzicht te hebben in de Wet energietoeslag 2023. Het ministerie werkt aan die wet en het is nog onduidelijk wanneer erover wordt gecommuniceerd.

Amendement energiecompensatie 120%-150%

Op korte termijn worden de fractiewoordvoerders (via de fractievoorzitters) uitgenodigd om de uitvoering van het amendement omtrent energiecompensatie 120%-150% (boven het wettelijk sociaal minimum) te bespreken met de wethouder en beleidsmedewerkers.

Warmte ruimte in gemeente

Mocht het een koude winter worden, is het belangrijk dat inwoners niet in de kou komen te zitten. Om inwoners thuis energie te laten besparen wordt er gekeken naar het inrichten van een locatie waar mensen samen kunnen komen op een centrale plek (een 'warme' huiskamer). Op dit moment worden hierover gesprekken gevoerd. Op deze locatie kan dan bijvoorbeeld ook laagdrempelige informatie aan worden geboden over het aanvragen van de energietoeslag en ondersteuning bij armoede- en schuldenproblematiek.

Spoor B: Directe maatregelen; energiebesparing op korte termijn

Dit spoor wordt uitgevoerd in samenwerking met een professionele marktpartij, zodat direct gestart kan worden met de uitvoering. Hiervoor zijn al gesprekken met vijf potentiële partijen gevoerd. Binnenkort vindt de selectie plaats en wordt een start gemaakt met de uitvoering.

Signaleren en bereiken van de doelgroep

Het college maakt gebruik van specifieke kennis door een partij in de hand te nemen om een gerichte communicatiecampagne uit te zetten. Hiervoor is reeds een partij op het oog, die in andere gemeenten ook ervaringen heeft opgedaan en een bewezen aanpak klaar heeft (met mogelijkheden voor maatwerk). Met de campagne brengt de partij een centraal punt (website) onder de aandacht voor energiehulp. Via dit centrale punt kunnen inwoners zich inschrijven voor

energiehulp en worden zij opgenomen in een register¹. Deze contactgegevens kunnen vervolgens worden doorgegeven aan uitvoerende marktpartij (cq. fixbrigade/klussendienst).

Communicatie en backoffice

We zetten in op gerichte communicatie om de doelgroep te bereiken. Er komt een eigen backoffice, met goede administratie om de resultaten van de acties te controleren en waar nodig te kunnen bijsturen.

FIX-team / klussendienst

Om huishoudens met energiearmoede al op de korte termijn te kunnen ondersteunen met energiebesparing zetten we in op het installeren van kleine energiebesparende maatregelen door een gespecialiseerde klussendienst. Er zijn met verschillende marktpartijen die dit kunnen uitvoeren inmiddels gesprekken gevoerd. Deze partijen kunnen maatregelen zoals tochtstrippen, radiatorfolie en ledlampen bij mensen thuis installeren. De klussendienst maakt contact met de doelgroep, denkt met hen mee en kan tips geven over wat zij kunnen doen om energie te besparen. Ook kunnen zij hen wijzen op de hulp die de gemeente en het Rijk kan bieden. Zo richten we ons ook op bewustwording en gedragsverandering.

Energieadvies koopwoningen

Om woningeigenaren te ontzorgen bij het verduurzamen van hun woning krijgt deze groep specifieke begeleiding en adviezen aangeboden. Zo kunnen zij ondersteuning krijgen in het maximaal gebruik maken van bestaande duurzaamheidsleningen. Met behulp van deze actie kunnen woningeigenaren sneller stappen zetten en wordt hun handelingsperspectief geboden voor het snel verduurzamen van hun woning.

Witgoedregeling

Het belangrijkste doel van de regeling is dat inwoners oude en niet duurzame apparatuur kunnen vervangen door een energiezuinig exemplaar. Dit is een grote besparingskans omdat gemiddeld 16,5% van het jaarlijks energieverbruik naar een koelkast en/of vriezer gaat. Deze maatregel zou middels een voucherregeling invulling krijgen. Inwoners kunnen zich melden, of komen na een huisbezoek van energiehulp in aanmerking voor een voucher die ca. 50% van de nieuwprijs van een nieuw apparaat dekt. Deze kunnen zij via het systeem van de uitvoerende partij besteden om fraude te voorkomen.

Spoor C: Dorpsaanpak; structurele energiehulp op lange termijn

Signaleren en bereiken van de doelgroep

Zie hiervoor de beschrijving in spoor B.

Werven en inzetten van lokale energiehulp

Uit het dorp hebben actieve inwoners reeds aangegeven bereid te zijn om – met coördinatie van de gemeente – een traject voor energiehulp op te starten. Momenteel wordt onderzocht of een netwerk van kundige, lokaal geworven én gedragen energiehulpen opgezet kan worden. Dit netwerk dient Wassenaarders ook na het voltooien van spoor B ondersteuning te bieden op het vlak van energievragen. Zo krijgt dit onderwerp borging voor de lange termijn en kunnen inwoners die buiten de huidige aanpak vallen, of niet worden gevonden, later alsnog geholpen worden. De aanpak van de lokale energiehulp is hetzelfde als van de professionele klussendienst; namelijk het installeren van kleine energiebesparende maatregelen en het bieden van energieadvies.

Samenwerking partners/stakeholders

Vanzelfsprekend worden in een dergelijke aanpak de woningbouwverenigingen, maatschappelijk ondersteunende organisaties, inwoners en overige betrokken.

Spoor D: Ondersteuning maatschappelijk middenveld; (sport)verenigingen en organisaties

Inventarisatie

¹ Er wordt geen enkele inwoner uitgesloten van deze hulp. Wel worden inwoners die contact opnemen – en niet geheel lijken te voldoen aan de definitie energiearmoede (hoge WOZ waarde, verwacht hoog inkomen, etc.) – erop gewezen dat deze energiehulp gericht is op het verminderen van energiearmoede. De marktpartij verzamelt de contactgegevens en kan deze doorspelen naar een uitvoerende marktpartij of lokale energiehulp (in overeenstemming met AVG).

Naast huishoudens worden ook maatschappelijke organisaties, als sport- en cultuurverenigingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen geconfronteerd met de hoge energieprijzen. Helaas biedt de huidige SPUK energiearmoede geen ruimte voor de ondersteuning van deze partijen, maar de gemeente denkt wel graag mee in het zoeken naar oplossingen.

Inmiddels is gestart met een inventarisatieronde om inzicht te krijgen in de energiekosten en het effect ervan op de begroting van de organisaties. Op basis van de reacties wordt er gekeken of, en zo ja op welke wijze, een tegemoetkoming opgezet kan worden. Dit is afhankelijk van de middelen die door het Rijk aan de gemeente beschikbaar worden gesteld. Hierover wordt begin december 2022 duidelijkheid verwacht als de najaarsnota in de Tweede Kamer wordt behandeld.

Status en trekker

Spoor	Status	Trekker
A: (Inkomens)ondersteuning huishoudens		
<ol style="list-style-type: none"> Energietoeslag tot 120% Amendement energiecompensatie 120%-150% Warme ruimte gemeente 	(1) In uitvoering (2,3) In verkenning	Sociaal domein
B: Directe maatregelen: energiebesparing door aanpassingen in woningen (korte termijn)		
<ol style="list-style-type: none"> Projectleiding, communicatie en onvoorziën Signaleren en bereiken doelgroep Communicatie en backoffice FIX-team Isolatie koopwoningen Witgoedregeling 	(1) Concept tender projectleider opgesteld (2) Overgaan tot aanbesteding partij (3,4,5,6) Concept uitvraag gereed, afwachting aanbesteding 2	Energietransitie
C: Dorpsaanpak: structurele energiehelp (langere termijn)		
<ol style="list-style-type: none"> Projectleiding, communicatie en onvoorziën Signaleren en bereiken doelgroep Werven en inzetten lokale energiehelp Samenwerking partners / stakeholders 	(1) Concept tender projectleider opgesteld (2) Overgaan tot aanbesteding partij (3,4) In verkenning	Energietransitie & Sociaal domein
D: Ondersteuning (sport)verenigingen en organisaties		
<ol style="list-style-type: none"> Inventarisatie energiekosten 	(1) In uitvoering	Sociaal domein

Planning

Onderstaand de planning van de aanpak energiearmoede per spoor.

Projectonderdeel	2022	2023			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4 →
A: (Inkomens) ondersteuning	Uitvoering				
B: Directe maatregelen	Vorbereiding				
C: Dorpsaanpak	Verkenning	Vorbereiding	Uitvoering		
D: Ondersteuning maatschappelijk midden	Verkenning	Onbekend			

Financiën:

Spoor	Kosten	Dekking	Toelichting
A: (Inkomens)ondersteuning huishoudens			
1. Energietoeslag tot 120%	N.t.b.	(1) Rijks- middelen (2,3) n.t.b.	-
2. Amendement energiecompensatie 120%-150%			
3. Warme ruimte gemeente			
B: Directe maatregelen: energiebesparing door aanpassingen in woningen (korte termijn)			
1. Projectleiding, communicatie en onvoorzien	€ 242.396,-	€ 370.874,-	SPUK
2. Signaleren en bereiken doelgroep			
3. Communicatieacties en backoffice			
4. FIX-team			
5. Isolatie koopwoningen			
6. Witgoedregeling			
C: Dorpsaanpak: structurele energiehulp (langere termijn)			
1. Projectleiding, communicatie en onvoorzien	€ 128.480,-	€ 370.874,-	SPUK
2. Signaleren en bereiken doelgroep			
3. Werven en inzetten lokale energiehulp			
4. Samenwerking partners / stakeholders			
D: Ondersteuning (sport)verenigingen en organisaties			
1. Inventarisatie energiekosten	N.t.b.	N.t.b.	Rijksmiddelen
Totale kosten	€ 370.874,-	€ 370.874,-	SPUK

Samenvattend:

Dit plan van aanpak is in wezen een actieplan die de maatregelen tegen energiearmoede die we daadwerkelijk gaan uitvoeren uiteenzet. Deze maatregelen zijn opgedeeld in sporen, welke inwoners zowel op de korte termijn (zoals huisbezoeken door een klussendienst) als op de lange termijn (opleiden en begeleiden lokale energiecoaches) ondersteuning zullen bieden. De woningcorporaties en Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar (SMOW) zijn en blijven – gezien hun kennis van de doelgroep – bij de gehele aanpak betrokken.

In januari 2023 ontvangt u weer een update over de aanpak bestrijding energiearmoede.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

T.N. Kramer,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.